

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องสัมฤทธิ์ผลงานสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพประกอบกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน สมบูรณ์ และสามารถตอบคำถามการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ จึงกำหนดระเบียบวิธีการศึกษาที่เกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ผู้สูงอายุและผู้พิการที่ได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอดอยหล่อทั้งหมดจำนวน 4,022 คน โดยจำแนกตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวนผู้สูงอายุ	จำนวนผู้พิการ	รวม
1. เทศบาลตำบลสองแคว	684	14	698
2. เทศบาลตำบลยางคราม	824	104	928
3. เทศบาลตำบลสันติสุข	616	64	680
4. อบต. ดอยหล่อ	1,521	195	1,716
รวมทั้งหมด	3,645	377	4,022

หมายเหตุ : จากข้อมูลท้องถิ่นอำเภอดอยหล่อ, 2554

และได้ดำเนินการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย โดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{(1 + Ne^2)}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวอย่างหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนหน่วยทั้งหมด หรือขนาดของประชากร

e คือ ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมรับให้เกิดได้ (0.05)

จากสูตรคำนวณดังกล่าวแทนค่าได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{4,022}{(1 + 4,022(0.05)^2)} \\ &= 364 \end{aligned}$$

ดังนั้น จะต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุและผู้พิการที่ได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 364 คน

พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในอำเภอคลองห่อ ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลสองแคว เทศบาลตำบลยางคราม เทศบาลตำบลสันติสุข และองค์การบริหารส่วนตำบลคลองห่อ ผู้วิจัยได้ใช้การกระจายกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยเฉลี่ยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 แห่งจำนวนที่เท่ากัน โดยใช้สูตรคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{\text{จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง}}{\text{จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น}} \\ &= \frac{364}{4} \\ &= 91 \end{aligned}$$

เมื่อ n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้สูงอายุและผู้พิการที่ได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์จากเทศบาลตำบลสองแควจำนวน 91 คน เทศบาลตำบลยางครามจำนวน 91 คน เทศบาลตำบลสันติสุขจำนวน 91 คน และองค์การบริหารส่วนตำบลคลองห่อจำนวน 91 คน เพื่อเป็นตัวแทนของจำนวนประชากรผู้สูงอายุและผู้พิการทั้งหมดในอำเภอคลองห่อ

ซึ่งการกระจายกลุ่มตัวอย่างลักษณะดังกล่าว อาจเป็น “ข้อจำกัด” ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้และข้อมูลการศึกษาวิจัยอาจจะไม่เที่ยงได้ เนื่องจากตามหลักสถิติควรใช้วิธีการกระจายกลุ่มตัวอย่าง “ตามสัดส่วนของประชากรทั้งหมดที่เป็นผู้สูงอายุและผู้พิการ” ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่ง

แต่ผู้วิจัยเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 แห่งมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ การให้บริการ และการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์เป็นของตนเอง โดยเฉพาะโครงการ/กิจกรรมที่ไม่มีกฎหมาย/ระเบียบบังคับให้ต้องดำเนินการ ดังนั้น การจัดโครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ วิธีการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ และการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคอยหล่อทั้ง 4 แห่ง จึงไม่เท่ากันและมีความแตกต่างกันตามไปด้วย ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และสภาพด้านงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ เป็นตัวแปรสำคัญ รวมทั้งผลงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง จะดีหรือไม่ดีอย่างไร จะสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการมากน้อยเพียงใด ก็เป็นผลจากเหตุปัจจัยดังกล่าวข้างต้นด้วย เหตุนี้ ผู้วิจัยจึงกระจายกลุ่มตัวอย่างให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 แห่งจำนวนที่เท่ากัน เพื่อเป็นตัวแทนประชากรผู้สูงอายุและผู้พิการของอำเภอคอยหล่อทั้งหมดในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาออกเป็น 2 แนวทาง คือ การศึกษาเชิงปริมาณและการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน สมบูรณ์ และสามารถตอบคำถามการศึกษายวิจัยได้ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.2.1 การวิจัยภาคสนาม(Field Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถามจำนวน 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการที่ได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 364 ชุด

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 แห่ง โดยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ให้ข้อมูลโดยตรง

3.2.2 การวิจัยจากเอกสาร(Documentary Research) เป็นการศึกษาข้อมูลการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งที่ให้กับแผนงานสังคมสงเคราะห์ รวมถึงโครงการ/กิจกรรมที่ได้ดำเนินการ โดยศึกษาข้อมูลจากข้อบัญญัติตำบลหรือเทศบัญญัติตำบลย้อนหลัง 3 ปี คือ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 – 2554

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามทั้งแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.3.1 แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการ ที่ได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคม และการสังคมสงเคราะห์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว และประเภทการได้รับสวัสดิการ(เงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วม โครงการ/กิจกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้น อาทิเช่น การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรม การได้เข้าร่วมฝึกอบรม การทัศนศึกษา การได้รับบริการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ การได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร การได้รับบริการทางการแพทย์เคลื่อนที่ และการได้เข้าร่วมประชุมประชาคมในหมู่บ้าน/ตำบล เป็นต้น

การเข้าร่วม โครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้น ผู้วิจัยได้สร้างคำถามจำนวน 15 ข้อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ เข้าร่วม/ไม่เข้าร่วม/ไม่แน่ใจ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เข้าร่วม เท่ากับ 1 คะแนน

ไม่เข้าร่วม เท่ากับ 0 คะแนน

ไม่แน่ใจ เท่ากับ 0 คะแนน

โดยมีเกณฑ์การวัดระดับการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้น ดังสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{15 - 0}{3} \\ &= 5 \end{aligned}$$

ซึ่งสามารถแบ่งช่วงคะแนน ระดับของการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นในภาพรวมเป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง ต่ำ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
0.00 – 5.00	มีการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม อยู่ในระดับต่ำ
6.00 – 10.00	มีการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง
11.00 – 15.00	มีการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม อยู่ในระดับมาก

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามต่อวิธีการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้สร้างคำถามจำนวน 6 ข้อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ อาทิเช่น วิธีการโอนเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเข้าบัญชีเงินฝากธนาคาร วิธีการให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามหมู่บ้าน/ชุมชน และวิธีการให้มารับเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ ณ ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น โดยใช้เกณฑ์ในการวัด 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	เท่ากับ	5	คะแนน
มาก	เท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	เท่ากับ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1	คะแนน

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาจัดชั้นตามค่าเฉลี่ย เพื่อวัดความรู้สึกพึงพอใจต่อวิธีการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการจัดชั้นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
4.50 – 5.00	มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ สามารถนำค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาจัดแสดงเป็นค่าร้อยละความพึงพอใจต่อวิธีการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ร้อยละความพึงพอใจ} = \frac{N \times 100}{5}$$

เมื่อ N คือ ค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้

ส่วนที่ 4 คำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อการให้บริการด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3.2 แบบสอบถามสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ชื่อ/ขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมี/ไม่มีชมรมหรือกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ จำนวนสมาชิกของชมรม และการมี/ไม่มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุและผู้พิการ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 – 2554

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดโครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และงบประมาณรายจ่ายที่ได้รับจัดสรร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 - 2554

ส่วนที่ 4 คำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อแนวทางการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

3.3.3 รายละเอียดของแบบสอบถาม สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการ ดูภาคผนวก ก และสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดูภาคผนวก ข

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดที่เป็นเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐานต่างๆ ดังนี้

3.4.1 การวัดผลความพึงพอใจต่อวิธีการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิเคราะห์โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) ตามวิธีของ Likert

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูลการจัดสรรงบประมาณในแผนงานสังคมสงเคราะห์และผลงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมของผู้สูงอายุและผู้พิการ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics) เพื่อหาค่าความถี่(Frequency) ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)

3.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้น ใช้สถิติเชิงอนุมาน(Inferential Statistics) สถิติที่เลือกใช้ คือ ค่า Kolmogorov-Smirnov One-Sample Test (Goodness-of-fit) เป็นการทดสอบตัวแปรว่ามีการแจกแจงเป็นโค้งปกติหรือไม่(Goodness-of-fit) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ผู้สูงอายุและผู้พิการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้น อยู่ในระดับมาก

3.4.4 การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อวิธีการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ โดยเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกให้บริการตามชุมชน/หมู่บ้าน ใช้สถิติเชิงอนุมาน(Inferential Statistics) สถิติที่เลือกใช้ คือ ค่า Kolmogorov-Smirnov One-Sample Test) เป็นการทดสอบตัวแปรว่ามีการแจกแจงเป็นโค้งปกติหรือไม่(Goodness-of-fit) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ใช้ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ผู้สูงอายุและผู้พิการในอำเภอค้อยหล่อ ร้อยละ 80 มีความพึงพอใจต่อวิธีการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ โดยเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกให้บริการตามชุมชน/หมู่บ้าน

3.4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแผนงานสังคมสงเคราะห์ เพื่อสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด ใช้สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics) เพื่อหาค่าร้อยละ(Percentage) ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลการจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 แห่ง ใช้ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอค้อยหล่อ ได้จัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแผนงานสังคมสงเคราะห์ เพื่อสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของงบประมาณทั้งหมด